

Ольга Кучма

доктор юридичних наук, професор

кафедри трудового права та

права соціального забезпечення

Київського національного університету імені Тараса Шевченка

(м. Київ, Україна)

okuchma@ukr.net

ORCID 0000-0002-2206-3286

Researcher ID AAX-5179-2021

ДЕРЖАВНА ПІДТРИМКА У КРАЇНАХ В ПЕРІОД ПАНДЕМІЇ COVID-19

Пандемія коронавірусної хвороби COVID-19 вплинула на життя кожного жителя України, незалежно від того, у якому статусі перебувала особа (учень, студент, голова правління, пенсіонер, самозайнята особа тощо). Вплив пандемії на економіку країни та бізнес також суттєво впливає на життя працівників та осіб, які отримують соціальні виплати за рахунок державного бюджету, на купівельну спроможність кожного. Тому в період пандемії важливо отримати підтримку від держави не тільки особі, але і бізнесу, який створює для особи робоче місце.

Керівництво кожної країни розуміє, що добробут суспільства, країни і конкретної особи у країні взаємопов'язаний. Країни не були готові до такої пандемії (відповідно до інформації із відкритих інтернет-джерел щодо кількості населення у державі та кількості хворих станом на травень 2021 року у таких країнах як Німеччина, частка хворого населення становила 4,33%, у Італії – 6,92%, у Канаді - 3,57%, у Іспанії - 7,81%, у Японії – 0,57%, у Норвегії – 1,78%), проте, кожна країна розуміє необхідність у здійсненні додаткових заходів та підтримці людей і бізнесу задля зміцнення економічного становища країни (зменшення негативних наслідків від пандемії).

У Німеччині для підтримки економічної стабільності та запобігання згубним наслідкам майбутньої економічної кризи, федеральний уряд запланував значний стимуляційний пакет підтримки бізнесу. Новий пакет підтримки включає 100 мільярдів для підтримки публічного банку розвитку KfW, який надаватиме постраждалим бізнесам дешеві кредити. Збільшено виплати для тих, хто працює за скороченим графіком. Працівники, чий графік скорочено щонайменше наполовину, починаючи з четвертого місяця будуть отримувати допомогу, еквівалентну 70 відсоткам зарплати після вирахування податків, а починаючи з сьомого місяця - 80 відсоткам. Новий пакет передбачає і можливість компенсації за безкоштовні обіди в дитсадках та школах, які діти не отримали через тимчасове закриття цих закладів [1].

У Італії створені фонди компенсації заробітної плати, для доповнення доходів працівників під час спаду бізнесу внаслідок епідемії Covid-19 (80% від заробітної плати) [2]. Уряд Італії затвердив пакет фінансової допомоги на суму 32 мільярди євро для фінансової допомоги Covid-19 для компаній, робітників, сімей, щеплень та шкіл [3]. Уряд також оголосив мораторій від негайної виплати орендної плати та іпотеки просячи орендарів та орендодавців спільно працювати над планом виплат [4].

Канада запровадила додаткове фінансування окремих державних послуг зміцнення мережі соціального захисту для підтримки вразливих людей шляхом збільшення виплат за схемою «Універсальний кредит», розширення пільг, покриття 80% заробітної плати звільненим працівникам [5].

Уряд Іспанії передбачив на підтримку бізнесу 200 млрд євро (\$ 220 млрд) [6].

Серед заходів, які запровадила Японія є загальна фінансова допомога населенню, оплата рентної плати до 9 місяців для деяких категорій [7], виплати допомоги безробітним внаслідок надзвичайної ситуації [8].

У США у березні 2020 року затверджено пакет додаткових заходів з надання допомоги американським компаніям і жителям США, які постраждали від епідемії. Закон передбачає додаткові бюджетні асигнування, пов'язані з

надзвичайною ситуацією у сфері охорони здоров'я через спалах COVID-19, а також вносить зміни до федеральних програм з надання громадянам харчування, соціального захисту і допомоги з безробіття, а також медичного страхування під час режиму надзвичайних ситуацій в зв'язку з епідемією коронавірусу. У 2021 році підписано "План порятунку Америки" - пакет економічної допомоги, який, в тому числі, передбачає прямі виплати американцям у 1400 доларів, тимчасове збільшення допомоги з безробіття та інших соціальних виплат, 415 млрд доларів на вакцинацію та інші заходи проти Covid-19 та 400 млрд доларів на допомогу малому бізнесу [9].

Комуни Норвегії запровадили систему компенсацій для лікарів. Також вони забезпечують медичних працівників засобами індивідуального захисту. Заробітну платню медичних та соціальних працівників на період карантину не збільшували, натомість їхній графік роботи зробили гнучким, гарантувавши при цьому компенсацію понаднормових робочих годин. 5 млрд норвезьких крон (440 млн євро) було виділено комунам як компенсацію від втрат податкових надходжень та інших доходів через запровадження карантину. Ще 1 млрд норвезьких крон (88 млн євро) скеровано на компенсацію збитків громадського транспорту комун. Крім цього, 150 млн норвезьких крон (13 млн євро) уряд виділив на забезпечення кращим інтернетом (4G та 5G) малозаселених та менш розвинених регіонів країни. Уряд також позбавив компанію від лівової частки витрат на лікарняні. Раніше роботодавець платив повний оклад за 16 днів хвороби. Зараз - за три, потім витрати лягають на державу [10].

В Україні також прийнято низку положень, які враховують нові умови існування та ведення бізнесу. Так, внесені зміни до законодавства в частині посилення соціального захисту медичних працівників, змінені умови щодо сплати єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування, щодо врахування при обчисленні пенсії періодів, коли особа перебувала у відпустці без збереження заробітної виплати під час карантину, чи отримувала допомогу по безробіттю та інші зміни. Проте не всі зміни однозначно

сприймаються членами суспільства. Є питання, які не мають одностайної думки у суспільстві (наприклад, правові наслідки невакцинування, умови, за яких відбувається дистанційне навчання тощо). На сьогодні, Окружним адміністративним судом м. Києва відкрито провадження у справі за позовом Ламзи Д.В. до Кабінету Міністрів України, 3-тя особа Профспілка працівників освіти і науки України про визнання протиправними та нечинними підпункту 15¹ пункту 3 та підпункту 10 пункту 3⁵ Постанови Кабінету Міністрів України від 09.12.2020 р. №1236 у редакції від 24.09.2021 року [11]. Логічно вирішувати спір у суді, при цьому важливо сторонам надавати до суду належні та допустимі докази, для підтвердження правомірності своєї позиції.

Підґрунтям правового закріплення рішення влади мають бути висновки компетентних органів, які проводили якісні дослідження. Складність на сьогодні полягає у тому, що вірус повністю не досліджений. Проте, це не означає що з ним не варто боротися чи не здійснювати превентивні заходи. Важливо, щоб заходи були дієвими та адекватними ситуації, а із декількох варіантів рішень, обирався оптимальний.

Список використаних джерел:

1. Пандемія COVID-19 в ЄС егоїзм, солідарність чи поширення впливу? Аналітична записка. URL: <http://prismua.org/wp-content/uploads/2020/05/COVID19EU.pdf> (дата звернення 12.10.2021)
2. COVID-19: Italy sets up a wage compensation fund to help employers overcome the crisis. URL: <https://www.nortonrosefulbright.com/en/knowledge/publications/a9a1127f/covid-19-italy-sets-up-a-wage-compensation-fund-to-help-employers-overcome-the-crisis> (дата звернення 12.10.2021)
3. EXPLAINED: How you could benefit from Italy's COVID-19 financial support. URL: <https://www.thelocal.it/20210321/this-is-a-year-you-dont-ask-for-money-you-give-it-italys-support-decree-explained> (дата звернення 12.10.2021)

4. Supporting livelihoods during the COVID-19 crisis: Closing the gaps in safety nets. URL: <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/supporting-livelihoods-during-the-covid-19-crisis-closing-the-gaps-in-safety-nets-17cbb92d>

(дата звернення 12.10.2021)

5. Canada's COVID-19 Economic Response Plan. URL: <https://www.canada.ca/en/department-finance/economic-response-plan.html>

(дата звернення 12.10.2021)

6. Як борються з COVID-19 у світі: варіанти урядових рішень. URL: <http://icps.com.ua/yak-boryutsya-z-covid-19-u-sviti-varianty-uryadovykh-rishen/>

(дата звернення 12.10.2021)

7. Guidance on Temporary Loan Emergency Funds. URL: <https://corona-support.mhlw.go.jp/seikatsufukushi/en/index.html>

(дата звернення 12.10.2021)

8. Information about the Housing Security Benefit. URL: <https://corona-support.mhlw.go.jp/jukyokakuhokyufukin/en/index.html>

(дата звернення 12.10.2021)

9. Врятувати Америку: Байден обіцяє \$1,9 трлн для економіки. URL: <https://www.bbc.com/ukrainian/news-55673121>

(дата звернення 12.10.2021)

10. «У нас прийнято дотримуватися встановлених правил та слідкувати, аби їх дотримувалися інші». Інтерв'ю з послом Норвегії про те, як в країні протидіють вірусу. URL: <https://decentralization.gov.ua/news/12341>

(дата звернення 12.10.2021)

11. Про прийняття позовної заяви до розгляду та відкриття провадження у справі : Ухвала від 05 жовтня 2021 р. №640/27797/21 / Окружний адміністративний суд м. Києва. URL:

<https://reyestr.court.gov.ua/Review/100186489> (дата звернення 12.10.2021)